

În **Capitolul V**, *Integrarea socială și în comunitatea de credință*, atenția este concentrată asupra actelor rituale postliminari, cum ar fi botezul, scaldă rituală după botez, riturile de denominație. Ceremonialul botezului, Sfânta Taină prin care nașterea este conectată la valorile sacre, se bucură, în prezent, de o mare importanță pentru lumea creștină. În urma botezului, copilul se naște din nou sufletește și primește un nume, ceea ce înseamnă integrarea lui în comunitate, identificarea socială a acestuia.

În tabloul obiceiurilor legate de naștere, un loc important îl ocupă practicile magice pentru protejarea copilului, înfăptuite în situații speciale, pentru a corecta anumite stări de anormalitate ivite pe parcursul drumului fiecărui individ: alegerea nașului din drum, „vânzarea simbolică” a copilului pe fereastră, datul copilului de pomană ș.a. Anca Ceaușescu face o interesantă analiză a acestora, observând menținerea unora dintre ele și în prezent, dar în forme diminuate, în timp ce altele au ieșit din sistemul actelor rituale.

Un capitol special (**Capitolul VI**) este dedicat simbolismului în cadrul ceremonialului nașterii. Autoarea supune analizei, în primul rând, simbolismul casei, din perspectiva mentalității tradiționale, care este privită nu numai ca formă materială, ci și ca spațiu sacru în care se derulează viața de familie. Centrul casei îl constituie vatra focului, de al cărei caracter sacru sunt legate numeroase acte magico-rituale, precum nașterea lângă vatră sau pe vatră, îngroparea placentei, botezul copilului la vatra focului etc. Elementele de arhitectură, respectiv ușa, pragul, fereastra devin parte a unui sistem de simboluri. Se constituie ca spații de trecere între interior și exterior, între spațiul sacru și spațiul profan, autoarea prezentând anumite rituri performate în cadrul acestora (rituri de separare, de integrare, rituri de preîntâmpinare a unei predestinări etc.).

Cum în societățile tradiționale înfăptuirea oricărui act ritual nu se face decât cu folosirea unor elemente sau obiecte considerate ca având valențe sacre, în ultimul subcapitol, autoarea realizează o analiză a componentelor scenariului ritualic, abordând aspecte ce țin de: simbolismul apei, ca element al purificării și al renașterii, „obiecte culturale”, precum colacul, plante și obiecte din inventarul casnic (busuiocul, usturoiul, vâtraiul, cuțitul) ș.a., toate cu valori menite să transforme starea de incertitudine într-una favorabilă, de împlinire.

Lucrarea este completată cu o bogată bibliografie și un rezumat în limba engleză.

În concluzie, putem spune că lucrarea reprezintă un demers care aduce numeroase contribuții la conturarea unei imagini autentice cu privire la obiceiurile din viața locuitorilor plaiurilor oltene, cu precădere cele legate de primul moment al existenței umane – nașterea.

Loredana-Maria Ilin-Grozoiu

Peter Sloterdijk, *Derrida, un egiptean – despre problema piramidei evreiești*, traducere din germană de Corina Bernic, București, Editura Humanitas, 2012, 86 p. (Peter Sloterdijk, *Derrida, an Egyptian – The Problem of the Hebrew Pyramid*, translated from German by Corina Bernic, Bucharest, Humanitas Publishing House, 2012, 86 p.)

Scrisă sub impactul emoțional al morții lui Jacques Derrida, în 2004, cartea lui Peter Sloterdijk este un omagiu adus gânditorului francez, ultimul mare reprezentant al filosofiei de sistem. Circumstanțele scrierii acestui mic volum sunt relatate de către Sloterdijk însuși: „Nu voi uita niciodată momentul în care, în octombrie 2004, pe când eram la Târgul Internațional de Carte de la Frankfurt, Raimund Fellingner, editorul meu de la editura Suhrkamp, m-a întrebat: «Știi că a murit Derrida?» Nu știam. A fost ca și cum o mare cortină a căzut în fața ochilor mei. Deodată, toată zarva halelor de târg s-a dus în altă lume. Eram singur cu numele defunctului, singur cu un apel la fidelitate, singur cu senzația că lumea a devenit brusc mai grea și mai nedreaptă, dar și cu sentimentul grațitudinii față de ce a avut de arătat acest om (p. 85).

La scurtă vreme după încetarea din viață a lui Derrida, invitat să conferențieze în cadrul unei întâlniri la Villeneuve-les-Avignons pe tema „O zi Derrida”, Sloterdijk o face sub impactul

aceluiași eveniment: încetarea din viață a lui Derrida. Rememorând sentimentele încercate atunci, el notează: „*Ce simțeam de fapt? Probabil simțeam că mai este posibil să admirî fără să redevii copil. Să te oferi ca obiect al admirației pe cele mai înalte culmi ale cunoașterii – nu este oare cel mai frumos cadou pe care inteligența îl poate face celor care o receptează și partenerilor ei? Acel sentiment de grațitudine nu m-a părăsit nici astăzi*” (pp. 85-86).

Astfel stînd lucrurile, un asemenea volum are și valoarea unui necrolog. Ce se poate spune însă într-un necrolog care să aibă mai mult decît valoarea unui sentiment contrazis de brutalitatea lucrului petrecut astfel încît să reprezinte mai mult decît un set de emoții pioase puse sub umbrela unui ritual steril? Pentru că este o surpriză aici – moartea lui Derrida constituindu-se, pentru Sloterdijk, într-un astfel de fapt, așa cum el însuși o mărturisește – un eveniment care nu beneficia de nicio așteptare, întregul discurs al acestuia este de o natură similară. Cum poți evoca un autor încît să fie evitate procedurile standard, ritualul comunitar cu întreaga serie de proceduri prescrise? Pur și simplu, prevalîndu-se de un cuvînt, de o propoziție, de o idee. Ori ce poate fi mai surprinzător, mai arbitrar și mai aleatoriu decît un cuvînt, o propoziție sau chiar o idee, mai ales atunci cînd aceasta din urmă pare să-și piardă orice relevanță cu semnificația majoră a unei gândiri?

Un astfel de cuvînt este găsit într-unul dintre ultimele interviuri ale lui Derrida, atunci cînd acesta este întreat asupra propriei sale posterități și asupra intențiilor sale de gestionare. „*Dintre toate afirmațiile făcute de Jacques Derrida puțin înaintea de moartea sa, în vara lui 2004, îmi revine mereu în minte cea în care, referitor la «existența» sa postumă, spune că e încredințat de două lucruri total contradictorii – pe de o parte, că începînd din ziua morții sale va fi complet uitat, iar pe de altă parte, că memoria culturală va păstra totuși câte ceva din opera lui* (p. 7). O afirmație paradoxală, care în alt context și pentru alt exeget ar fi însemnat un motiv de îngrijorare și perplexitate. Nu și pentru autorul *Criticii rațiunii cinice*. Paradoxul numit de către Derrida este transformat în punct de plecare: „*În cele ce urmează voi încerca să mă apropiu de figura lui Derrida în lumina acestei mărturisiri*” (p. 8). Există convingerea că această mărturisire reprezintă un *autoportret care se apropie de o declarație metafizică* (p. 8).

Fie și astfel, un necrolog abil construit sau achitarea unei datorii, există două posibilități ale vorbirii: 1) discursul hagiografic în care originalitatea este dezvăluită în refuzul oricărei apropieri de altceva, al oricărei comparații și al oricărui context istoric – toate văzute ca motive relativizante, și 2) contextualizarea, trecerea prin grila comparațiilor și asemănarilor.

Sloterdijk admite ultima posibilitate a discursului: punerea alături sau în față a câtorva figuri, un exercițiu care nu este străin de un altul, cu rădăcini antice: viețile paralele. Derrida face față pus alături de Niklas Luhmann, Sigmund Freud, Thomas Mann, Franz Borkenau, Regis Debray, Hegel și Boris Groys.

Odată executat exercițiul istoriografic, sentimentul datoriei puternic încercat la vestea morții lui Derrida este potolit: „*Ceea ce am descoperit de atunci este fericirea de a nu mă simți singur, avînd această imagine cu mine*” (p. 86). Suficient pentru un necrolog, pentru achitarea unei datorii, pentru un exercițiu de filosofie motivat de filosofie.

Ion Militaru

Istorie, cultură și civilizație la Vadul Calafatului (Vadul Diiului), (coordonatori Dinică Ciobotea, Mihaela Dudu), Craiova, Editura MJM, 2014, 478 p. (*The Calafat Ford (The Dii Ford). Historical, Cultural and Civilisation Approaches*, Craiova, MJM Publishing House, 2014, 478 p.)

În anul 2014, la Editura MJM din Craiova, a văzut lumina tiparului o importantă lucrare consacrată uneia dintre cele mai importante zone istorice din Oltenia, Vadul Diiului, sub coordonarea a doi cercetători de seamă, inspectorul Mihaela Dudu și profesorul universitar dr. Dinică Ciobotea. Cel din urmă nu este la prima reușită de acest gen, de-a lungul timpului